

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การศึกษาวิจัยเรื่องบทบาทและการเปลี่ยนแปลงของชุมชนท้องถิ่นเนื่องจากการบูรณะวัดร่องขุน พ.ศ. 2540-2553 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการกำเนิดและลักษณะการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากการบูรณะวัดร่องขุน เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ผลกระทบจากการบูรณะที่มีต่อวัดและชุมชน โดยรอบและเพื่อสรุปและเสนอผลกระทบตลอดจนข้อเสนอแนะที่เกิดจากการบูรณะวัดร่องขุน ด้วยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ

การศึกษาวิจัย ผู้วิจัยได้ใช้แบบสัมภาษณ์เก็บรวบรวมข้อมูล เริ่มตั้งแต่การจดบันทึกข้อมูล การสังเกตการณ์และผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์เชิงลึกและใช้กลุ่มเสวนาเพื่อให้ได้ข้อมูลข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นจากกลุ่มองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มฝ่ายปกครอง กลุ่มนักธุรกิจเอกชน และกลุ่มอื่น ๆ เช่น นักท่องเที่ยว กลุ่มเยาวชนและกลุ่มคณะกรรมการวัด แล้วนำมาวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูลเป็นรายงานในเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) จำนวน 20 คน ผลการศึกษานำเสนอ ดังนี้

- 4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์
- 4.2 สภาพทั่วไปของชุมชนร่องขุนและวัดร่องขุน ก่อนที่จะมีการบูรณะวัดร่องขุน ในปี พ.ศ. 2540 มีสภาพและประวัติความเป็นมาอย่างไร
- 4.3 บุคคลใดเป็นผู้มีบทบาท และลักษณะของการมีส่วนร่วมระหว่างวัดกับชุมชนในการบูรณะวัดร่องขุน มีลักษณะเป็นอย่างไร
- 4.4 สภาพการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจของชุมชนท้องถิ่นที่เกิดเนื่องจากการบูรณะวัดร่องขุนตั้งแต่ พ.ศ. 2540-2553 มีสภาพเป็นอย่างไร
- 4.5 สภาพการเปลี่ยนแปลงทางสังคมของชุมชนท้องถิ่นที่เกิดเนื่องจากการบูรณะวัดร่องขุน ตั้งแต่พ.ศ. 2540-2553 มีสภาพเป็นอย่างไร
- 4.6 ข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นอื่นๆ

4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

จากการสัมภาษณ์จากกลุ่มองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มฝ่ายปกครอง กลุ่มนักธุรกิจเอกชน และกลุ่มอื่น ๆ เช่น นักท่องเที่ยว กลุ่มเยาวชนและผู้ที่มีบทบาทเกี่ยวข้อง จำนวนทั้งสิ้น 20 คน ผู้ให้สัมภาษณ์ที่ให้ความร่วมมือตอบแบบสัมภาษณ์ ดังต่อไปนี้

4.1.1 กลุ่มองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งสิ้น 5 คน ประกอบด้วย

คนที่ 1 ตำแหน่งนายกเทศมนตรี อายุ 50 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรี เป็นคนตำบลป่าอ้อคอนชัยโดยกำเนิด และอาศัยอยู่ในชุมชนมาเป็นระยะเวลา 50 ปี

คนที่ 2 ตำแหน่งปลัดเทศบาลตำบลป่าอ้อคอนชัย อายุ 50 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาโท ทำงานอยู่ในชุมชนมาเป็นระยะเวลา 10 ปี

คนที่ 3 ตำแหน่งผู้อำนวยการกองคลัง อายุ 49 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาโท ทำงานและอาศัยอยู่ในชุมชนมาเป็นระยะเวลา 20 ปี

คนที่ 4 ตำแหน่งสมาชิกสภาเทศบาล อายุ 51 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรี เป็นคนตำบลป่าอ้อคอนชัยโดยกำเนิด และอาศัยอยู่ในชุมชนมาเป็นระยะเวลา 51 ปี

คนที่ 5 ตำแหน่งตำแหน่งสมาชิกสภาเทศบาล อายุ 52 ปี จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นคนตำบลป่าอ้อคอนชัยโดยกำเนิด และอาศัยอยู่ในชุมชนมาเป็นระยะเวลา 52 ปี

4.1.2 กลุ่มฝ่ายปกครอง

ผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งสิ้น 5 คน ประกอบด้วย

คนที่ 1 ตำแหน่งกำนันตำบลป่าอ้อคอนชัย อายุ 58 ปี จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นคนตำบลป่าอ้อคอนชัยโดยกำเนิด และอาศัยอยู่ในชุมชนมาเป็นระยะเวลา 58 ปี

คนที่ 2 ตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน บ้านร่องซุ่น(ปี 2535 – 2553) อายุ 60 ปี จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นคนตำบลป่าอ้อคอนชัยโดยกำเนิด และอาศัยอยู่ในชุมชนมาเป็นระยะเวลา 60 ปี

คนที่ 3 ตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน บ้านร่องซุ่น(ปี 2553 – ปัจจุบัน) อายุ 56 ปี จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นคนตำบลป่าอ้อคอนชัยโดยกำเนิด และอาศัยอยู่ในชุมชนมาเป็นระยะเวลา 56 ปี

คนที่ 4 ตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน บ้านเหล่าลาว อายุ 53 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 7 เป็นคนตำบลป่าอ้อคอนชัยโดยกำเนิด และอาศัยอยู่ในชุมชนมาเป็นระยะเวลา 53 ปี

คนที่ 5 ตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน บ้านแม่มอญ อายุ 52 ปี จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นคนตำบลป่าอ้อคอนชัยโดยกำเนิด และอาศัยอยู่ในชุมชนมาเป็นระยะเวลา 52 ปี

4.1.3 กลุ่มผู้ประกอบการ

ผู้ให้สัมภาษณ์มีทั้งสิ้น 5 คน ประกอบด้วย

คนที่ 1 นายเทพพิทักษ์ ศรีเวชคำตา ผู้ประกอบการให้เช่าพื้นที่จำหน่ายสินค้า อายุ 49 ปี จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นคนตำบลป่าอ้อคอนชัยโดยกำเนิด และอาศัยอยู่ในชุมชนมาเป็นระยะเวลา 49 ปี

คนที่ 2 คาบคำรจมารุส ไชยการ ผู้ประกอบการให้เช่าพื้นที่จำหน่ายสินค้า อายุ 42 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรี เป็นคนตำบลป่าอ้อคอนชัยโดยกำเนิด และอาศัยอยู่ในชุมชนมาเป็นระยะเวลา 25 ปี

คนที่ 3 นางอัสรา ศิวอ่อน ผู้ประกอบการจำหน่ายเสื้อผ้าพื้นเมืองและของที่ระลึก อายุ 45 ปี จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นคนตำบลป่าอ้อคอนชัยโดยกำเนิด และอาศัยอยู่ในชุมชนมาเป็นระยะเวลา 45 ปี

คนที่ 4 นางวิลาสิณี ไพยราช ผู้ประกอบการให้เช่าพื้นที่จำหน่ายสินค้า อายุ 48 ปี จบการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพเทคนิค ได้อาศัยอยู่ในชุมชนมาเป็นระยะเวลา 30 ปี

คนที่ 5 นายศักดิ์สิทธิ์ ปิงเมือง ผู้ประกอบการจำหน่ายและให้เช่าพระเครื่องและของที่ระลึก อายุ 53 ปี จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 เข้ามาประกอบกิจการในชุมชนมาเป็นระยะเวลา 8 ปี

4.1.4 กลุ่มคณะกรรมการบริหารวัด

ผู้ให้สัมภาษณ์มีทั้งสิ้น 5 คน ประกอบด้วย

คนที่ 1 เจ้าอาวาสวัดร่องขุ่น อายุ 45 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรี เป็นคนตำบลป่าอ้อคอนชัยโดยกำเนิด

คนที่ 2 ไวยาวจักรวัด อายุ 68 ปี จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นคนตำบลป่าอ้อคอนชัยโดยกำเนิด และอาศัยอยู่ในชุมชนมาเป็นระยะเวลา 68 ปี

คนที่ 3 ผู้จัดการวัด อายุ 49 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรี เข้ามาทำงานและอาศัยอยู่ในชุมชนมาเป็นระยะเวลา 15 ปี

คนที่ 4 หัวหน้าห้องแสดงภาพ อายุ 29 ปี จบการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง เป็นคนตำบลป่าอ้อคอนชัยโดยกำเนิด และอาศัยอยู่ในชุมชนมาเป็นระยะเวลา 29 ปี

คนที่ 5 ประชาสัมพันธ์วัด อายุ 56 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรี เป็นคนตำบลป่าอ้อคอนชัยโดยกำเนิด และอาศัยอยู่ในชุมชนมาเป็นระยะเวลา 56 ปี

4.2 สภาพทั่วไปของชุมชนร่องชุ่นและวัดร่องชุ่น ก่อนที่จะมีการบูรณะวัดร่องชุ่นใน ปี พ.ศ. 2540 มีสภาพและประวัติความเป็นมาอย่างไร

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับประวัติวัดร่องชุ่น และจากการสัมภาษณ์กลุ่มฝ่ายปกครอง ทั้ง 5 คน และกลุ่มคณะกรรมการบริหารวัด โดยท่านเจ้าอาวาสและไวยาวัจกรวัด ได้เล่าประวัติความเป็นมาของชุมชนร่องชุ่นและวัดร่องชุ่น โดยสังเขป ก่อนที่จะได้มีการเริ่มบูรณะวัดในปี 2540 มีความคิดเห็นได้ดังนี้ว่า

หมู่บ้านร่องชุ่น ก่อตั้งชุมชนครั้งแรกประมาณ พ.ศ.2430 ตรงกับสมัยรัชกาลที่ 5 มีชาวบ้านเข้ามาจับจองที่ดินทำไร่ทำนาบริเวณ บ้านร่องชุ่นในปัจจุบันเพียงไม่กี่หลังคาเรือน โดยอาศัยลำน้ำสายเล็กๆ ที่ไหลลงสู่แม่น้ำแม่ลาวซึ่งมีลักษณะสีขุ่นเหลืองซีฟชาวบ้านจึงเรียกว่า “บ้านฮ่องชุ่น” หรือบ้านร่องชุ่น ในภาษากลางมาโดยตลอด

หลังขุนอุดมกิจ เกษมราษฎร์ นำครอบครัวเข้ามาอยู่ในหมู่บ้านเพิ่มขึ้นกว่า 50 หลังคาเรือน ท่านจึงคิดสร้างสำนักสงฆ์ขึ้นในหมู่บ้าน วัดร่องชุ่นถือกำเนิดครั้งแรก เมื่อปี พ.ศ. 2468 ณ ริมฝั่งแม่น้ำลาวทิศตะวันตกใกล้กับน้ำแม่มอญ คณะศรัทธาสร้างศาลาและกุฏิเป็นเรือนไม้และได้อาราธนานิมนต์พระทองสุข บาวิน(ศิวิรัตน์) จากวัดสันทรายน้อยมาเป็นเจ้าอาวาส และดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาสตั้งแต่ปี พ.ศ. 2468-2487

ต่อมาสมัย คุณพ่อหมี แก้วเลื่อมใส ได้มีการย้ายวัดมาตั้งอยู่บริเวณหัวนาของท่านซึ่งอยู่ฝั่งตรงข้ามถนนด้านทิศตะวันตกติดกับลำน้ำร่องชุ่น และต่อมา กำนันทา ศิวิรัตน์ เห็นว่าวัดวาเริ่มคับแคบ เพราะหมู่บ้านใหญ่ขึ้น จึงได้ย้ายวัดมาอยู่บนที่ดินในปัจจุบัน โดยนางบัวแก้วภรรยาของกำนันทกที่ดินให้สร้างวัดจำนวน 4 ไร่เศษ เมื่อสร้างเสร็จได้นิมนต์พระดวงเรศ อากาศโร จากวัดมุงเมืองมาเป็นเจ้าอาวาส และดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาสตั้งแต่ปี พ.ศ. 2487-2498 และต่อมาพระดวงเรศ อากาศโร ได้ย้ายไปจำพรรษาวัดอื่น ชาวบ้านได้ขออาราธนานิมนต์พระไสว ชاکโร มาเป็นเจ้าอาวาสเมื่อ พ.ศ. 2499

จากเหตุการณ์ดังกล่าวข้างต้น ไวยาวัจกรวัด ได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมดังนี้ว่า ก่อนที่ชาวบ้านจะได้ขออาราธนานิมนต์พระไสว ชاکโร มาเป็นเจ้าอาวาสเมื่อ พ.ศ. 2499 นั้น ได้มีพระอินตา ได้ดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาส ในปี พ.ศ.2498-2499 หลังจากที่พระดวงเรศ อากาศโรได้ย้ายไปจำพรรษาที่วัดอื่น

ต่อมาพระไสว ชاکโร ได้สร้างพระอุโบสถในปี พ.ศ 2507 และได้รับวิสุงคามสีมาในปี พ.ศ.2512 และได้อาราธนาพระหินโบราณจากหมู่บ้านหนองสระ อำเภอมะนัง มาเป็นพระประธานในอุโบสถ ในปี พ.ศ.2520 ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. 2534 พระไสว ชاکโร ได้รับแต่งตั้งสมณศักดิ์เป็นพระครูชาคริยานุยุต จากนั้นคณะศรัทธาเห็นว่าวัดสร้างมาถึง 38 ปี อยู่ในสภาพทรุดโทรมเป็นที่

อยู่ของค้ำควาฟุ้งใหญ่ใช้ทำสังฆกรรมไม่ได้จึงคิดสร้างอุโบสถหลังใหม่ ซึ่งต่อมาในวันที่ 3 มิถุนายน พ.ศ.2538 ทางคณะศรัทธาได้ร่วมกันจัดทำพิธีรื้อถอนอุโบสถขึ้น และใน 26 พฤศจิกายน ในปีเดียวกัน ได้ประกอบพิธีวางศิลาฤกษ์ในการก่อสร้าง

จากการสัมภาษณ์กลุ่มฝ่ายปกครองทั้ง 5 คน มีความคิดเห็นที่ตรงกันดังนี้ว่า ในอดีตบ้านร่องชุ่นถือว่าเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจของชุมชนโดยรอบ เนื่องจากมีพื้นที่หมู่บ้านติดถนนสายหลัก คือถนนพหลโยธิน มีทางแยกที่จะไปตำบลแม่กรณ์ และทางเชื่อมกับหมู่บ้านอื่นๆ อีก 10 หมู่บ้าน ที่อยู่บริเวณเชิงเขาตอขุยคำทำให้เกิดการค้าขาย โดยมีชาวจีนอพยพมาตั้งถิ่นฐานที่บ้านร่องชุ่นจำนวนมากเกิดการขยายตัวของชุมชน มีการจัดสร้างวัดร่องชุ่น(ตั้งชื่อตามหมู่บ้านที่ตั้งของวัด) ใช้เป็นศูนย์กลางการประกอบศาสนกิจของชุมชน มีการตั้งโรงพยาบาล รังสิตข้าว ตลาดสดขึ้นที่หมู่บ้านร่องชุ่น ปัจจุบัน รังสิตข้าว โรงพยาบาล ได้เลิกกิจการไปแล้ว ยังคงเหลือตลาดสดบ้านร่องชุ่นที่ยังดำเนินกิจการมาจนถึงปัจจุบัน

ต่อมาทางวัดได้เริ่มลงมือก่อสร้างอุโบสถในวันที่ 3 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2539 แต่เสร็จเพียงแค่โครงสร้างเท่านั้น เนื่องจากปัจจัยของวัดเริ่มขาดแคลน เพราะช่วงนั้นประเทศอยู่ในสถานการณ์ภาวะเศรษฐกิจฟองสบู่แตก

ต่อมาในปี 2540 อาจารย์ เฉลิมชัย โฆษิตพิพัฒน์ จิตรกรผู้มีชื่อเสียงระดับชาติเป็นเลือดเนื้อของคนบ้านร่องชุ่นได้พิจารณาตน เข้ามาสานต่อถวายเป็นเป็นพุทธบูชา เป็นผู้ออกเงิน ออกแบบ และลงมือทำ ด้วยตัวอาจารย์เฉลิมชัยเองหวังให้เป็น"งานศิลป์เพื่อแผ่นดิน" ด้วยปัจจัยของท่านเอง และชาวบ้านไม่ต้องลำบากหาเงินมาสร้างวัด

4.3 บุคคลใดเป็นผู้มีบทบาท และลักษณะของการมีส่วนร่วมระหว่างวัดกับชุมชนในการบูรณะวัดร่องชุ่น มีลักษณะเป็นอย่างไร

จากการสัมภาษณ์กลุ่มฝ่ายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มฝ่ายปกครอง กลุ่มผู้ประกอบการและกลุ่มคณะกรรมการบริหารวัด ได้ให้ความเห็นตรงกันทั้ง 4 กลุ่ม ดังนี้ว่า ผู้ที่มีบทบาทหลักในการบูรณะวัดร่องชุ่น คือ อาจารย์เฉลิมชัย โฆษิตพิพัฒน์ ซึ่งตลอดระยะเวลา 13 ปีที่ผ่านมา พัฒนาการของการเปลี่ยนแปลงของวัดร่องชุ่นมีการพัฒนาเป็น ไปอย่างมีระบบ ระเบียบ โดยมีอาจารย์เฉลิมชัย เป็นผู้ดูแลอย่างใกล้ชิด

และจากการสัมภาษณ์ อาจารย์เฉลิมชัย โฆษิตพิพัฒน์ ท่านได้ให้ความเห็นตอนหนึ่งว่า ท่านอาจารย์เฉลิมชัย ท่านเองต้องการที่จะเข้ามาพัฒนาชุมชนบ้านเกิด โดยที่ไม่ต้องการให้หน่วยงานไหนเข้ามาช่วยเหลือและมีส่วนร่วม โดยไม่ต้องให้ชุมชนมาช่วยวัด และจะทำวัดให้อยู่ได้ด้วยตนเองและเมื่อวัดอยู่ได้ด้วยตนเองแล้ว วัดจะเป็นฝ่ายที่เข้าไปช่วยชุมชนเอง

จากการสัมภาษณ์กลุ่มฝ่ายปกครองทั้ง 5 คนมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกัน และกำหนดตำบลป่าอ้อคอนชัย ได้ให้สัมภาษณ์ ในส่วนนี้ว่า วัดร่องขุ่น โดยอาจารย์เฉลิมชัย ได้มีนโยบายที่จะให้การช่วยเหลือชุมชนบ้านร่องขุ่น ซึ่งสอดคล้องกับบทสัมภาษณ์ของอาจารย์เฉลิมชัย ที่พูดไว้ตอนต้น อาทิ กองทุนหมู่บ้านจำนวนเงิน 1,000,000 บาท สนับสนุนเบี้ยยังชีพสำหรับผู้สูงอายุในหมู่บ้านร่องขุ่นที่มีอายุ 80 ปีขึ้นไป อีกคนละ 500 บาท/เดือน และสนับสนุนเบี้ยยังชีพคนพิการและผู้ยากไร้ในหมู่บ้านร่องขุ่นเพิ่มอีกคนละ 300 บาท/เดือน นอกเหนือจากที่ได้รับจากรัฐบาลและวัดร่องขุ่นยังมีการสนับสนุนเงินช่วยเหลืองานอาชีพในบ้านร่องขุ่นสพละ 2,000 บาท และวัดร่องขุ่นยังให้การสนับสนุนชุมชนและหน่วยงานของรัฐ ทุกหน่วยงานที่ขอรับการสนับสนุนเข้ามา

จากการสัมภาษณ์กลุ่มฝ่ายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นายกเทศมนตรีและปลัดเทศบาล ได้ให้ความเห็นสอดคล้องกันว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเอง ไม่ค่อยมีบทบาทในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการวัดและวางแผนการพัฒนาอย่างใดเลย มีแต่เพียงเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมวันสำคัญทางศาสนา และ โครงการต่าง ๆ อาทิ มัคคุเทศก์น้อย รวมไปถึงการอำนวยความสะดวกเรื่องการจราจร พร้อมดูแลในเรื่องความสงบเรียบร้อยให้แก่ผู้มาท่องเที่ยวเท่านั้น

จากผลการศึกษา ผู้วิจัย สรุปได้ดังนี้ว่า การบูรณะวัดร่องขุ่น ผู้ที่มีบทบาทหลักคือ อาจารย์เฉลิมชัย โฆษิตพิพัฒน์ ซึ่งเป็นผู้ดูแลอย่างใกล้ชิดในตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา พัฒนาการของการเปลี่ยนแปลงของวัดร่องขุ่นมีการพัฒนาเป็นไปอย่างมีระบบ ระเบียบ อาทิเช่น การมีคู่มือของสำหรับผู้ที่มาท่องเที่ยวแล้วถิ่มไว้ นัยยะสำคัญที่แยกเลยคือการสร้างจิตสำนึกให้อยู่ในศีลธรรมและกฎระเบียบเพื่อให้อยู่ร่วมกันอย่างเป็นระบบ ซึ่งเห็นได้ยากเมื่อเทียบกับวัดอื่น วัดร่องขุ่น มีการบริหารจัดการแยกภาระหน้าที่ชัดเจน ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น เป็นกำลังหลักของวัดในการส่งเสริมการท่องเที่ยว เกิดการหลงใหลของผู้คนเข้ามาท่องเที่ยวเยี่ยมชม และรวมถึงสิ่งที่ไม่สามารถตีราคาเป็นมูลค่าในทางเศรษฐกิจได้ก็คือ เกิดเป็นความภาคภูมิใจในความเป็นคนของชุมชนวัดร่องขุ่น

4.4 สภาพการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจของชุมชนท้องถิ่นที่เกิดเนื่องจากการบูรณะวัดร่องขุ่น ตั้งแต่ พ.ศ. 2540-2553 มีสภาพเป็นอย่างไร

จากการสัมภาษณ์กลุ่มฝ่ายปกครอง กลุ่มฝ่ายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มผู้ประกอบการ กลุ่มคณะกรรมการบริหารวัด ทั้ง 4 กลุ่ม ได้ให้ความเห็นที่สอดคล้องกันว่า จากเดิมชุมชนแต่ก่อนนั้นยึดอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลักเพียงอาชีพเดียว แต่จากการบูรณะวัดร่องขุ่นขึ้นมา นั้นเกษตรกรสามารถจัดตั้งกลุ่มต่างๆ เพื่อทำผลิตภัณฑ์และสินค้าท้องถิ่นหรือสินค้าพื้นเมืองออกมา

จำหน่ายให้แก่นักท่องเที่ยว เป็นของฝากหรือของที่ระลึกกลับไปซึ่งสามารถสร้างรายได้ให้แก่คนในชุมชนท้องถิ่นเป็นอย่างมาก มีรายได้เพิ่มขึ้นในแต่ละครัวเรือนจากอาชีพค้าขายอีกอาชีพหนึ่ง

ในส่วนข้างต้นที่กล่าวมา นายกเทศมนตรีตำบลป่าอ้อคอนชัย ได้เสนอความเห็นเพิ่มเติมว่า ปัจจุบันทางเทศบาลตำบลป่าอ้อคอนชัย ได้มีโครงการที่สนับสนุนกลุ่มอาชีพ กลุ่มผลิตภัณฑ์สินค้าต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมอาชีพและพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้เป็นที่ยอมรับและมีมาตรฐาน สร้างชื่อเสียงให้ท้องถิ่นอีกทางหนึ่ง

จากการสัมภาษณ์กลุ่มฝ่ายปกครอง ผู้ใหญ่บ้านบ้านร่องชุ่นได้ให้ความคิดเห็นโต้แย้งกับกลุ่มองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นว่า การจัดตั้งร้านค้าชุมชน โดยทางชุมชนเองได้รับความอนุเคราะห์จากท่านอาจารย์เฉลิมชัย สนับสนุนงบประมาณในการจัดตั้งร้านค้าของชุมชนไว้ให้ชาวชุมชนร่องชุ่นได้บริหารจัดการกันเอง โดยที่ชุมชนไม่เสียค่าใช้จ่ายใด ๆ ทั้งสิ้น และประชาชนในชุมชนยังได้รับประโยชน์จากการปันผลกำไรที่เกิดขึ้น และอีกส่วนหนึ่งคนในชุมชนก็มีอาชีพเสริมได้เข้ามาทำงานให้ชุมชนในร้านค้าชุมชนของตัวเอง

จากการสัมภาษณ์ทั้ง 4 กลุ่ม ได้ให้ความเห็นที่สอดคล้องกัน ดังนี้ว่า การบูรณะวัดร่องชุ่นตลอดระยะเวลา 13 ปี (พ.ศ.2540-2553) ทำให้การค้าการลงทุนบริเวณวัดมีการเปลี่ยนไปในทิศทางที่ดีขึ้น ผู้ประกอบการร้านค้าเริ่มเข้ามาลงทุนมากขึ้น ทำให้เกิดการจ้างงานเพิ่มขึ้น ชาวบ้านมีงานทำมากขึ้น ยิ่งในช่วงเทศกาลอย่างวันปีใหม่ วันสงกรานต์ และวันหยุดนักขัตฤกษ์ที่หยุดติดต่อกันหลาย ๆ วัน นักท่องเที่ยวจะเข้ามาท่องเที่ยวมีจำนวนมากทำให้การค้ามีเงินหมุนเวียนในระบบวันละหนึ่งแสนบาทต่อร้านเลขที่เดียว และที่สำคัญอาจารย์เฉลิมชัยจะเน้นให้ผู้ประกอบการเน้นเรื่องความสะอาดเป็นหลักและเน้นเรื่องการจัดระเบียบในการค้าขายของร้านค้า ซึ่งจากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการทั้ง 5 คน ได้แสดงความคิดเห็นที่ตรงกันว่าทุกคนตระหนักในเรื่องความสะอาด คุณภาพของสินค้า หากร้านไหนไม่ปฏิบัติตาม อาจารย์เฉลิมชัยจะเข้าไปต่อว่าต่อหานักท่องเที่ยวที่มาเยี่ยมชมวัดเลขที่เดียว

จากการสัมภาษณ์กลุ่มฝ่ายปกครองและกลุ่มองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีความเห็นสอดคล้องกัน โดยให้สัมภาษณ์ว่า ข้อค้นพบที่สำคัญมีธุรกิจอีกรูปแบบหนึ่งที่เข้ามาลงทุนในบริเวณพื้นที่ที่ใกล้เคียงวัดร่องชุ่น คือ การลงทุนซื้อที่ดิน เพื่อเก็งกำไรหรือเพื่อทำศึก อาคารพาณิชย์ไว้จำหน่ายเพื่อเช่าค้าขายหรือทำธุรกิจอื่น ๆ ซึ่งทำให้ที่ดินบริเวณใกล้เคียงมีราคาสูงขึ้น และในปัจจุบันที่ดินบริเวณใกล้เคียงวัดร่องชุ่น ได้มีเอกชนเข้ามาลงทุนเกี่ยวกับบอสังหาริมทรัพย์ สร้างบ้านจัดสรร โดยที่สำคัญบ้านแต่ละหลังออกแบบโดยอาจารย์เฉลิมชัย เพื่อจะให้มีสภาพกลมกลืนและสอดคล้องกับรูปแบบวัด

ในจุดนี้ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ไม่นานความเป็นชุมชนร่องชุ่นที่แท้จริงอาจจะได้หายไปจากชาวเชียงราย เพราะอาจจะเป็นนายทุนที่อื่นที่ทำให้มีชุมชนเกิดใหม่ที่ชื่อ“นครเฉลิมชัย” เกิดขึ้นแทนชุมชนร่องชุ่นก็เป็นได้

จากผลการสัมภาษณ์ สรุปได้ว่า การส่งเสริมการท่องเที่ยวที่เกิดจากการบูรณะวัดร่องชุ่นที่โดดเด่นทางสถาปัตยกรรม และมีการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ มีการแบ่งภาระหน้าที่ออกอย่างชัดเจน ซึ่งแบ่งโครงสร้างออกเป็น คณะกรรมการวัด คณะกรรมการบริหารวัด และ คณะกรรมการจัดสร้าง ซึ่งทำให้การบริหารจัดการสามารถตอบสนองได้ตรงตามความต้องการของนักท่องเที่ยว ทำให้ระบบเศรษฐกิจของชุมชนท้องถิ่นเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีขึ้น จึงส่งผลที่ดีต่อการท่องเที่ยวของวัดร่องชุ่นและการท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงราย

อีกทั้งยังส่งผลถึงการมีส่วนร่วมของชุมชนที่ดีขึ้น เช่น การมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์สภาพปัญหาของชุมชน การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามแผนชุมชน ส่งผลให้คนในชุมชนรักท้องถิ่น ไม่คิดจะทิ้งถิ่นฐานบ้านเกิด

4.5 สภาพการเปลี่ยนแปลงทางสังคมของชุมชนท้องถิ่นที่เกิดเนื่องจากการบูรณะวัดร่องชุ่น ตั้งแต่ พ.ศ. 2540-2553 มีสภาพเป็นอย่างไร

จากการสัมภาษณ์ ทั้ง 4 กลุ่ม ผู้วิจัยพบว่า อาจารย์ เฉลิมชัย โฆษิตพิพัฒน์ กลายเป็นผู้นำที่ทำให้ชุมชนท้องถิ่น ได้เปลี่ยนแปลงไป จากเดิมเป็นวัดท้องถิ่นชุมชนธรรมดาวัดหนึ่ง ที่มีเพียงคนในชุมชนท้องถิ่นเท่านั้นที่ศรัทธา แต่หลังจากที่อาจารย์เฉลิมชัย โฆษิตพิพัฒน์ ได้เข้ามาบูรณะจัดสร้างวัดที่โดดเด่นทางสถาปัตยกรรม ที่ได้รับการเชื่อถือและมีชื่อเสียงโดดเด่น ที่นอกเหนือจากคนท้องถิ่นแล้ว ยังหมายถึงพุทธศาสนิกชนทั่วไป ทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติที่เลื่อมใสและสนใจในพระพุทธศาสนา ได้มาสัมผัส เรียนรู้และรับรู้ที่วัดร่องชุ่นแห่งนี้ ซึ่งวัดร่องชุ่น ณ ปัจจุบันก็จึงเปรียบเสมือน ศูนย์รวมพุทธศาสนิกชนที่ศรัทธาในพระพุทธศาสนา

จากการสัมภาษณ์กลุ่มฝ่ายปกครอง ทั้ง 5 คน มีความเห็นสอดคล้องกัน โดยพบว่า การบูรณะวัดร่องชุ่นได้ส่งผลถึงการเปลี่ยนแปลงทางสังคมของชุมชนท้องถิ่น ในเรื่องของคนในชุมชน ไม่ว่าจะเป็น ผู้ใหญ่ เด็กหรือเยาวชนในชุมชนที่เคยหลงผิด อยากกลับตัวมาเป็นคนของสังคมที่มีประสิทธิภาพ ทำตัวให้เป็นประโยชน์แก่สังคม ไม่รู้จะหันไปหากำปึกษาที่ไหน วัดร่องชุ่นเอง โดยอาจารย์เฉลิมชัยก็ให้เข้ามาทำงานในวัด พร้อมกับการอบรมสั่งสอนไปในตัว เพื่อให้โอกาสคนที่ทำตัวไม่ดีในอดีตกลับกลายเป็นคนที่ทำประโยชน์ให้แก่ชุมชนและวัดร่องชุ่น ทำให้สภาพความเป็นอยู่ของครอบครัวดีขึ้น ซึ่งที่กล่าวมาข้างต้น เจ้าอาวาสและไวยาวัจกรวัดก็ได้มีความเห็นสนับสนุนความเห็นเช่นเดียวกับกลุ่มฝ่ายปกครอง

จากการสัมภาษณ์กลุ่มองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปลัดเทศบาลตำบลป่าอ้อดอนชัย ให้ความเห็นว่า ความเป็นวัดแบบชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมแบบล้านนาได้หายไป ซึ่งสังเกตจากวัดในภาคเหนือส่วนใหญ่ ภาวภาพจะเป็นเกี่ยวกับวรรณคดี หรือป็นกษัตริย์ ทำให้เกิดความร่มเย็นสบายใจ แต่วัดร่องขุ่นที่บูรณะขึ้นเน้นทางด้านสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ผสมผสานกับวัฒนธรรมแบบตะวันตก เช่น อุตสาหกรรม บิลลาเดน ฯลฯ เพื่อสร้างจุดขายอีกอันหนึ่งที่น่าสนใจ แต่สิ่งที่ไม่ขาดคือ แก่นจิตทางคุณธรรมและจริยธรรมจึงนับได้ว่าเป็นสถาปัตยกรรมร่วมสมัยเพื่อให้เข้ากับตามยุคสมัย

จากการสัมภาษณ์กลุ่มฝ่ายปกครอง ให้ความเห็นที่สอดคล้องกันว่า ชาวบ้านบ้านร่องขุ่นเดิมเป็นชุมชนเกษตรกรรม ลักษณะชุมชนแบบหาเช้ากินค่ำ เรียบง่าย เข้าทำงาน เย็นมาก็ตั้งวงสังสรรค์กินเหล้าเมาฯ หลังจากที่ อาจารย์เฉลิมชัย เข้ามาจัดการบูรณะวัด เกิดการมีส่วนร่วมของชุมชน ดึงคนในชุมชนเข้ามาทำงานในวัด ให้วัดซัดกลาและอบรมสั่งสอน ทำให้คนในชุมชนเริ่มมีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นกว่าเดิม จากเป็นคนดื่มหเหล้า ไม่เอาไหน กลับกลายมาเป็นคนดีและเป็นกำลังหลักที่มีประสิทธิภาพในการทำงานของชุมชนและของวัดร่องขุ่น

จากการสัมภาษณ์ เจ้าอาวาส ให้ความเห็นว่า จากการบูรณะวัดร่องขุ่น ส่งผลถึงความต้องการของสังคมที่จะศึกษาเรียนรู้พุทธศาสนา วัดร่องขุ่นทำให้พุทธศาสนาน่าสนใจ นำค้นหา ยิ่งขึ้นสามารถดึงดูดความสนใจให้แก่เด็กและเยาวชน ผู้ที่สนใจในศาสนาพุทธได้เข้ามาศึกษา การบูรณะวัดร่องขุ่นจึงเปรียบเสมือนเพิ่มช่องทางการเรียนรู้ ประเพณี วัฒนธรรมและสามารถเพิ่มความรู้อันเรื่องเกี่ยวกับศาสนาให้แก่สังคมเป็นอีกทางเลือกหนึ่งในการศึกษาพุทธศาสนา

จากการสัมภาษณ์กลุ่มฝ่ายปกครองและกลุ่มองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในส่วนของสิ่งแวดล้อม ภายใต้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมของชุมชนท้องถิ่น สิ่งที่เกี่ยวข้องคือ วิถีชีวิตชาวบ้านที่แบบเกษตรกรรม มีไร่ มีนาทำมาหากิน สินค้าเกษตรในชุมชนที่ผลิตเข้าสู่ระบบตลาดชุมชนแบบพอเพียง กลับกลายเป็นราคาสูงขึ้นและตลาดแคบลง เพราะสิ่งแวดล้อมที่เคยอาศัยอยู่ ได้กลับกลายเป็นไปจากที่นากลายเป็นตึก อาคาร เพราะประชาชนบางส่วนได้ขายที่นาทำกินให้กับนายทุน ซึ่งเป็นส่วนทำให้เศรษฐกิจดีขึ้น แต่ข้าวของก็แพงขึ้นตามตัว จึงเกิดปัญหาชาวบ้านที่ยังคงยึดอาชีพทำไร่ ทำนา และบางครอบครัวไม่มีที่นาเป็นของตนเองต้องทำนาในที่นาของคนอื่น ซึ่งไม่รู้ว่าจะวันไหนเจ้าของที่จะขายให้กับนายทุน จึงทำให้ตนเองไม่มีอาชีพเหมือนเคย จึงทำให้เกิดปัญหาในเรื่องการดำรงชีวิต

จากการสัมภาษณ์ เจ้าอาวาส ได้ให้ความเห็นในเรื่องเกี่ยวกับวัฒนธรรมประเพณีของชุมชนร่องขุ่น ว่า ขนบธรรมเนียมประเพณียังคงมีเหมือนเดิมแต่อาจจะไม่มากเหมือนแต่ก่อน ซึ่งทางวัดจะงดกฐิน กับผ้าป่า เนื่องจากมีพระภิกษุ เพียง 1 รูปและสามเณร 1 รูป ไม่สามารถรับ

กฐินได้ แต่ถ้าจะจัดให้มี ก็ไม่ห้าม แต่ห้ามเป็นไปในลักษณะจัดทำเป็นซองเพื่อเรียไร เพราะนโยบายของวัดไม่มีลักษณะเช่นนั้น และการประกอบกิจทางศาสนา ส่วนมากจะประกอบพิธีในศาลาการเปรียญ เพราะถ้าประกอบพิธีในพระอุโบสถจะเกรงในเรื่องความสะดวกในการประกอบศาสนพิธี ซึ่งมีนักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวตลอดทุกวัน

4.6 ข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นอื่นๆ

จากการสัมภาษณ์กลุ่มองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปลัดเทศบาลตำบลป่าอ้อดอนชัย ได้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่า ควรจะมีการจัดสร้างวัดร่องชุ่นแบบเดิมไว้ เพื่อให้คนรุ่นหลังได้ศึกษาหาความรู้ หรืออนุรักษ์ไว้ซึ่งของเดิม และควรแยกที่พำนักของพระสงฆ์ออกเป็นสัดส่วนให้ห่างจากบริเวณวัดที่บูรณะใหม่ เพื่อความสงบ เพื่อที่จะให้พระภิกษุ สามเณร ได้ประกอบกิจทางศาสนา และศึกษาพระธรรมคำสั่งสอนของพระสัมมาสัมมาพุทธเจ้า

จากการสัมภาษณ์ กลุ่มฝ่ายปกครองได้เสนอความเห็นเห็นว่า ภาครัฐควรจัดตั้งงบประมาณมาให้ชุมชนท้องถิ่นเพื่อให้การบูรณะวัดร่องชุ่นสานต่อให้แล้วเสร็จ เพื่อจะได้เป็นวัดหนึ่งที่สามารถเป็นได้ทั้งศูนย์รวมพุทธศาสนิกชน ได้ศึกษาหาความรู้ในด้านของความงดงามทางศิลปกรรมและเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญทางพุทธศาสนาได้อีกด้วย และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและส่วนราชการส่วนภูมิภาคควรให้การสนับสนุนในการพัฒนา โดยเน้นการประชาสัมพันธ์ให้เป็นที่รู้จักมากขึ้น เพื่อที่จะให้ข้อมูลข่าวสารได้เผยแพร่ออกไปและเป็นที่มาของการท่องเที่ยว

จากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ประกอบการ ได้เสนอความเห็นเห็นว่า ชุมชนควรรวมกลุ่มเยาวชนเพื่อดำเนินการบ่มเพาะให้เกิดจิตสำนึกในการรักษาท้องถิ่นชุมชนให้เกิดความเป็นคนที่มี "จิตสาธารณะ" อันจะส่งผลดีแก่ชุมชนในอนาคต